

Bon dia, gràcies senyor Arquebisbe i bisbe d'Urgell per aquesta invitació.

Deia l'any passat en la seva homilia durant la Missa Crismal el Papa Francesc que: «Com a sacerdots, ens identifiquem amb aquest poble descartat, al que el Senyor salva i recordem que hi ha multituds incomputables de persones pobres, ignorants, presoneres, que es troben en aquesta situació perquè uns altres els oprimeixen. Però també recordem que cadascun de nosaltres coneix en quina mesura, tantes vegades estem cecs de la bella llum de la fe, no per no tenir a mà l'evangeli sinó per excés de teologies complicades. Sentim que la nostra ànima camina assedegada d'espiritualitat, però no per falta d'Aigua Viva, que bevem només xarrupem, sinó per excés d'espiritualitats «gasoses», d'espiritualitats light. També ens sentim presoners, però no envoltats com a tants pobles, per infranquejables murs de pedra o de filats d'acer, sinó per una mundanitat virtual que s'obre o tanca amb un simple clic. Estem oprimits però no per amenaces ni empentes, com tanta pobra gent, sinó per la fascinació de mil propostes de consum que no ens podem treure de damunt per caminar, lliures, pels camins que ens porten a l'amor dels nostres germans.»

Crist únic sacerdot.

«La missió universal de l'Església neix del mandat de Jesucrist i es compleix en el curs dels segles en la proclamació del misteri de Déu, Pare, Fill i Esperit Sant, i del misteri de l'encarnació del Fill, com a esdeveniment de salvació per a tota la humanitat.»¹ El sacerdoti de Crist és fontal en l'espiritualitat del sacerdoti ministerial, perquè ve de la seva humilitat, de la no auto-glorificació de Crist diu Vanhoye, el seu sacerdoti ve d'una humiliació voluntària; Crist ha estat proclamat sacerdot per Déu després de la seva consagració sacerdotal que ha consistit en la plena solidaritat amb els homes; Vanhoye² ens fa comprendre que per poder compartir vertaderament cal haver patit personalment. Crist ha donat a la misericòrdia de Déu una nova dimensió; al sacerdot de l'Antic Testament li mancava l'expressió de la misericòrdia per mitjà del cor de l'home adquirida a través de l'experiència dolorosa de l'existència humana. Per Vanhoye Crist no ha esdevingut sacerdot des de l'encarnació, sinó que ha arribat al sacerdoti per mitjà de la seva passió; hi estava destinat però l'ha obtingut en la passió. La passió de Jesús es presenta com un oferiment, un sacrifici i alhora com una súplica.

Església de Crist.

Crist és el primer i gran sacerdot de la seva Església, perquè l'Església és el poble de Déu, allí on Déu lliura el seu do trinitari als homes i és cos místic de

¹ *Dominus Iesus*, 1.

² VANHOYE, *Acojamos a Cristo, nuestro Sumo Sacerdote*, 56.

Crist, comunió i tradició vivent³. El seu origen està marcat per la mort i resurrecció de Jesucrist i el do de l'Esperit Sant a la comunitat de Jerusalem. L'Església és una realitat del tot original visible en tant que institució i invisible en tant que realitat profunda. Són diverses les esglésies⁴; en tant que al llarg de la història l'Església de Jesucrist ha patit divisions, ruptura amb l'orient l'any 451, entre ortodoxes i catòlics l'any 1054 i entre catòlics i reformats al segle XVI. Però són diverses també ja que cada Església local o particular esdevé una Església completa i plenament efectiva. «L'Església és en Crist com un sagrament, o senyal o instrument de la unió íntima amb Déu i de la unitat de tot el llinatge humà»⁵.

Església d'homes en el món.

Però també l'Església ha compartit els errors de la història humana i els seus homes han pecat davant Déu: «L'Església és una societat viva que travessa els segles. La seva memòria no és sols constituïda per la tradició que es remunta als Apòstols, normativa per a la seva fe i la seva mateixa vida, sinó que és també rica de la varietat de les experiències històriques, positives i negatives, que aquesta ha viscut. El passat de l'Església estructura en gran part el seu present. La tradició doctrinal, litúrgica, canònica i ascètica nodreix la vida mateixa de la comunitat creient, oferint-li un estol incomparable de models a imitar. Al llarg de tot el pelegrinatge terrenal, però, el bon gra roman sempre inextricablement barrejat al jull, la santedat està al costat de la infidelitat i del pecat»⁶.

L'Església viu i comparteix les angoixes i les esperances de l'home contemporani, especialment vol compartir les dels més pobres, els febles i els no assistits, «té present el món humà o tota la família humana amb la totalitat de les coses enmig de les quals viu⁷». Per això té l'obligació d'esbrinar els signes dels temps, interpretant-los a la llum de l'Evangelí per poder donar resposta als interrogants sobre el sentit de la vida present i futura.

El Concili Vaticà II en tractar de l'Església planteja una doble direcció: L'Església que ve de Déu i l'Església que ve dels homes, una única Església vista des del seu punt de vista diví i humà⁸, visible i espiritual alhora⁹. L'Església és el poble de Déu Pare¹⁰, com a cos de Crist és l'Església del Fill¹¹ i

³ Salvador PIÉ-NINOT, *Eclesiologia. La sacramentalidad de la comunidad cristiana*, Salamanca: Sígueme 2006

⁴ Bernard SESBOUÉ, *Creer. Invitación a la fe católica para las mujeres y hombres del siglo XXI*, 491-514

⁵ LG 1

⁶ COMISSIÓ TEOLÒGICA INTERNACIONAL, *Memòria i reconciliació. L'Església i les culpes del passat*, Barcelona: Claret 2000

⁷ GS 2

⁸ Bruno CHENU – François COUDREAU, *La fe de los católicos. Catequesis fundamental*, Salamanca: Sígueme 1986 (fran. 1984)

⁹ LG 8

¹⁰ LG 2

també és temple de l'Esperit Sant¹². Els elements institucionals originaris són la Paraula que crea i convoca la comunitat, els sacraments signes permanents de la presència salvadora de Crist i la comunitat de creients amb els diferents carismes i ministeris. Parlar de l'Església¹³ com a institució és parlar d'una realitat socialment visible, els elements institucionals fonamentals són la possibilitat, oferta gratuïtament per Déu a tot home, d'accedir a la fe que salva; són per a la comunitat cristiana el mitjà exclusiu per evangelitzar, catequetitzar, celebrar i testimoniar la fe en Jesús.

El poble no es basta per si mateix per a constituir-se en Església, necessita néixer de l'Esperit¹⁴. L'Esperit habita en l'Església i en els cors dels fidels perquè tota l'Església es pugui manifestar com a poble unificat des de la unitat de Déu trinitari¹⁵. L'Església és el nou poble de Déu ja que li plagué no de santificar i salvar als homes un a un sinó de constituir-los en poble; un poble que té per cap a Crist i per condició la dignitat i llibertat dels fills de Déu en els que habita l'Esperit¹⁶.

Sacerdoci comú sacerdoti ministerial.

Tots els batejats estan cridats i són constituïts casa espiritual i sacerdoti sant, cridats a donar testimoni; la dignitat fonamental de tots en la vocació cristiana és anterior¹⁷ a la distinció de funcions i de missions, anterior a tota distinció entre laics, religiosos i preveres, moguts tots per l'Esperit. En l'Església tots els seus membres tenen la mateixa dignitat, que han obtingut pel seu naixement en Crist; tots gaudeixen de la mateixa gràcia i tots estan cridats a una mateixa vocació de perfecció. En l'Església hi ha diversitat de missions, de dons i de serveis que fan possible la realització en l'Església de diverses condicions de vida com el laicat, el ministeri pastoral i la vida consagrada que pot ser laical o pastoral.

El Concili Vaticà II destaca el paper del laic en l'Església, sacerdots per a Déu Pare que participen del sacerdoti únic de Jesucrist, juntament amb els sacerdots ministerials o jeràrquics, i l'exerceixen concorrent a l'oferiment de l'Eucaristia i rebent els sacraments, participant de la pregària i de l'acció de gràcies i donant testimoni d'una vida santa, abnegada i caritativa¹⁸.

La diferència entre el sacerdoti comú i el ministeri ministerial és essencial, són dues formes sacerdotals que estan a nivells diferents. La clau del sacerdoti

¹² LG 3

¹³ LG 4

¹⁴ Javier OSÉS, *Profetismo e institución en la Iglesia*, Bilbao: Sal Terrae 1989

¹⁵ Ignacio ELLACURIA, *Conversión de la Iglesia al Reino de Dios. Para anunciarlo y realizarlo en la historia*, Santander: Sal Terrae 1984

¹⁶ LG 4

¹⁷ LG 9

¹⁸ Bruno CHENU – François GOUDREAU, *La fe de los católicos. Catequesis fundamental*, 581

¹⁹ LG 10

ministerial està en l'actuació *in persona Christi*. «el sacerdoti ministerial, per la potestat sagrada de que és dotat, forma i regeix el poble sacerdotal, celebra el sacrifici eucarístic en persona de Crist i l'ofereix a Déu en nom de tot el poble»¹⁹. El Concili Vaticà II adoptà el model denominat de les tres funcions²⁰ tractant el sagrament de l'ordre com una única font de la que deriva tot el ministeri sagrat; preveres i bisbes que comparteixen la triple funció d'ensenyar, santificar i regir, *tria munera*. El sacerdoti dels bisbes significa la plenitud del sagrament. En ambdós casos, preveres i bisbes, s'hi afegeix un vincle que en els preveres és el de cooperació amb el seu bisbe i en el dels bisbes de col·legialitat episcopal en unió amb el primat de Roma.

El Concili Vaticà II afirma que Crist va instituir en la seva Església diversos ministeris tots ells orientats al bé de tot el cos. La potestat sacramental dels ministres està en servei de la totalitat dels germans. Per la que Crist el Senyor, cercant l'increment continu del Poble de Déu, va instituir en la seva Església diferents ministeris ordenats al bé de tot el Cos. Els ministres estan dotats de poder sagrat, i estan fonamentalment al servei dels seus germans, així tots els qui formen part del Poble de Déu i frueixen d'una mateixa dignitat cristiana i tendeixin de manera lliure i ordenada a un mateix fi arribar plegats a la salvació. Jesucrist, l'etern Pastor, ja va edificar l'Església i va enviar els apòstols tal com Ell mateix havia estat enviat pel Pare; i volgué que els successors dels apòstols, això és, els bisbes, esdevinguessin els pastors en l'Església. I va posar sant Pere al davant dels altres apòstols per encarnar en ell el principi i fonament visible de la unitat de fe i de comunió. «En la persona dels bisbes, assistits pels preveres, es fa present enmig dels creients el Senyor Jesucrist, Pontífex Suprem. Perquè, assegut a la dreta de Déu Pare, no s'aparta de l'estament dels seus pontífexs, sinó que, en primer lloc, valent-se del seu servei eximi predica la paraula de Déu a tots els pobles i administra incessantment als fidels els sagraments de la fe; per mitjà de llur ofici de progenitors (cf. 1Co 4,15) incorpora amb la regeneració divina membres nous al seu Cos, i mitjançant llur saviesa i prudència dirigeix i encamina el poble de la Nova Aliança en el seu pelegrinatge cap a la felicitat eterna. Aquests pastors, elegits per pasturar el ramat del Senyor, són els servents del Crist i els administradors dels misteris de Déu (cf. 1Co 4,1); a ells ha estat encomanat de proclamar l'Évangeli de la gràcia de Déu (cf. Rm 15,16; Ac 20,24) i de ser ministres de l'Esperit i de la justícia salvadora (cf. 2Co 3,8-9)»²¹. La potestat sacramental es dona en virtut de l'ordenació en el bisbe que té la plenitud del sagrament de l'orde i els preveres esdevenen els seus col·laboradors alhora que queden reflectits els diversos graus de participació en el sacerdoti universal de Jesucrist.

¹⁹ LG 10.

²⁰ Miquel PONCE CUÉLLAR, *Llamados a servir. Teología del sacerdocio ministerial*, Barcelona: Herder 2001.

²¹ LG 21.

El Concili Vaticà II és totalment explícit en afirmar la naturalesa sacerdotal del nou poble messiànic. A més del sacerdoti universal de tots els fidels, existeix a l'Església, per voluntat expressa de Crist, un sacerdoti específic: el ministerial. Així ho reitera amb força el mateix Concili: «El mateix Senyor, perquè els fidels formessin un sol cos, en el qual tots els membres no tenen la mateixa funció (Rom 12, 4), va instituir a alguns com a ministres que, en el grup dels fidels, tinguessin la sagrada potestat de l'ordre, per oferir el sacrifici i perdonar els pecats, i que exercissin públicament, en nom de Crist, el ministeri sacerdotal a favor dels homes. Perquè Crist va enviar als seus apòstols com el Pare l'ha enviat a Ell, i per mitjà dels apòstols va fer que els successors d'aquests, els bisbes, participessin de la seva consagració i missió. La seva funció ministerial, en grau subordinat, va ser encomanada als preveres perquè, constituïts en l'ordre del presbiterat, anessin col·laboradors de l'ordre episcopal per realitzar adequadament la missió apostòlica confiada per Crist. L'existència del sacerdoti ministerial a l'Església és, doncs, una veritat de fe. És més, constitueix un dels punts centrals del misteri cristià. Negar-la, afirmant que tots els batejats són igualment sacerdots, és contradir obertament una de les veritats fonamentals de la Revelació cristiana. En el que concerneix a la relació entre els dos tipus de sacerdoti, cal dir, abans de res, que el sacerdoti jeràrquic difereix «essencialment i no només de grau» del comú dels fidels²². Es tracta, doncs, no d'una diferència, més o menys accidental, sinó d'una diferència ontològica, o sigui, que es refereix a la realitat mateixa del sacerdoti ministerial. El text conciliar no pot ser més explícit i categòric sobre aquest tema. És evident però que tots dos sacerdotis estan ordenats l'un a l'altre, doncs l'un i l'altre, cadascun a la seva manera, participen de l'únic sacerdoti de Crist. Per tant, és absurd contraposar, com si fóssim incompatibles, el sacerdoti universal dels fidels i el ministerial, el mateix que és absurd pretendre ignorar o subestimar un per exaltar unilateralment l'altre. Lluny d'oposar-se les dues classes de sacerdoti, ambdues participen, encara que de diversa manera, de l'únic sacerdoti de Crist, s'il·luminen admirablement entre si, destacant cadascuna la seva respectiva funció en el desenvolupament de la missió confiada per Crist a la seva Església. El sacerdoti ministerial apareix en la seva grandesa i en la seva humilitat. És gran, perquè en ell, Crist actua com a mediador; és humil, perquè es tracta d'una activitat que el sacerdot no pot atribuir-se a si mateix. És humil, també, perquè està al servei del sacerdoti comú, que és la seva finalitat. El sacerdoti ministerial, com els sacraments, pertany a l'ordre dels mitjans. Per la seva banda, també el sacerdoti comú es presenta en la seva humilitat i en la seva grandesa. És humil, perquè ha de reconèixer que no es basta a si mateix, que té necessitat d'una mediació, de rebre l'amor que ve de Déu a través dels actes de Crist, fets presents per mitjà del sacerdoti ministerial. Tot i això la importància del sacerdoti comú rau en que és ofrena real, és culte autèntic, és transformació en l'existència i pertany a

²² LG 10.

l'ordre de les finalitats. La consciència de la necessària participació de tots en el sacerdoci comú aprofundeix en cadascun el sentit de la fraternitat. Sant Agustí ho deia als cristians: «Amb vosaltres sóc cristià, per a vosaltres sóc bisbe.» i aquesta consciència pot contribuir a eliminar l'esperit de dominació que pot existir entre nosaltres i pot donar a tots un fort impuls cap a la caritat cristiana.

La litúrgia i el sacerdoci

La litúrgia és definida pel Concili Vaticà II en la Constitució Sacrosantum Concilium com l'exercici del sacerdoci per Jesucrist, com la presència de Crist en la seva Església, ens diu el text: «Per realitzar una obra tan gran, Crist és sempre present en la seva Església, sobretot en les accions litúrgiques. És present en el sacrifici de la Missa, tant en la persona del ministre, "ell mateix que es va oferir a la creu, ara s'ofereix per ministeri dels sacerdots", com sobretot sota les espècies eucarístiques. És present per la seva potència en els Sagraments, de manera que quan algú bateja, Crist mateix bateja. És present en la seva paraula, ja que quan a l'Església els llegeixen les Sagrades Escripures, és Ell mateix qui parla. És present, en fi, quan l'Església suplica i salmeja, ell que prometé: "On n'hi ha dos o tres de reunits en el meu nom, jo soc allí enmig d'ells" (Mt., 18,20). De fet, en aquesta obra tan gran, amb la qual Déu rep una glòria perfecte i els homes són santificats, Crist s'associa sempre a l'Església, la seva estimadíssima esposa, que l'invoca com a Senyor seu i per Ell dóna culte a l'etern Pare. Amb raó, doncs, la litúrgia és considerada com l'exercici del sacerdoci de Jesucrist, en la qual per mitjà de signes sensibles se significa i es realitza la santificació de l'home d'acord amb la naturalesa de cadascú, i tot el cos Místic de Jesucrist, o sigui, el Cap i els seus membres, exerceix el culte públic íntegrament. Per això, tota celebració litúrgica, com a obra de Crist sacerdot i del seu Cos, que és l'Església, és eminentment acció sagrada i cap altra acció de l'Església no n'iguali l'eficàcia ni en dignitat ni en grau.»

Litúrgia sacramental

«En l'ordenació presbiteral, el sacerdot ha rebut el segell de l'Esperit Sant, que ha fet d'ell un home signat pel caràcter sacramental per ser, per sempre, ministre de Crist i de l'Església. Assegurat per la promesa que el Consolador romandrà «amb ell per sempre» (Jn 14, 16-17), el sacerdot sap que mai perdrà la presència ni el poder eficaç de l'Esperit Sant, per poder exercitar el seu ministeri i viure la caritat pastoral, font, criteri i mesura de l'amor i del servei, com a do total de sí mateix per a la salvació dels propis germans. Aquesta caritat determina en el prevere la seva manera de pensar, d'actuar i de comportar-se amb els altres.»²³ Deia el papa Benet en la Missa crismal de 2010 que «el centre del culte de l'Església és el sagrament. Sagrament significa que

²³ *Directorio para el ministerio y la vida de los presbiteros*, 9.

en primer lloc que no som nosaltres els homes els que fem alguna cosa, sinó que és Déu qui ens surt a trobar amb la seva acció, ens mira i ens condueix cap al seu Si. (...) Déu ens toca per mitjà de realitats materials (...) que Ell assumeix al seu servei, fent d'elles instruments d'encontre entre nosaltres i Ell mateix.»²⁴

El primer sacrament: L'Eucaristia.

La celebració sacramental, per tant, rep la seva eficàcia de la paraula de Crist que és qui la va instituir i del poder de l'Esperit, que amb freqüència l'Església invoca mitjançant la epiclesis. Això és particularment evident en la Pregària eucarística, en la qual el sacerdot, invocant el poder de l'Esperit Sant sobre el pa i sobre el vi, pronuncia les paraules de Jesús a fi que es compleixi la transsubstanciació del pa en el cos "llurat" de Crist i del vi en la sang "vessada" de Crist i es faci sacramentalment present el seu únic sacrifici redemptor²⁵. Perquè l'Eucaristia transforma, instrueix i envia; en la celebració s'hi fa present realment Crist. Cada cop que celebrant fem servir la fórmula "el Senyor sigui amb vosaltres" indiquem la presència del Senyor. Tot just començar la celebració Crist es fa present en la mateixa assemblea perquè tal com va dir «on n'hi ha dos o tres de reunits en el meu nom, jo sóc allí enmig d'ells.»²⁶ i també es fa present en qui la presideix que actua en persona de Crist. És present en la Paraula proclamada anunciada pel prevere o el diaca amb la invocació "El Senyor sigui amb vosaltres". De forma essencial Crist és present en el pa i el vi transformats en el seu cos i la seva sang i abans d'encetar la pregària eucarística de nou surt aquesta exclamació. Finalment abans de marxar el prevere repeteix de nou que el Senyor és amb nosaltres i és el torn de que envigorits amb la Paraula i el seu cos i la seva sang el fem present allí on anem en haver compartit el memorial del Senyor que va prendre, beneir, partir i repartir el seu cos i la seva sang i a nosaltres ens demana també lliurar-nos als altres. L'Eucaristia, font i cim de esdevé també instrument de misericòrdia; ens fa capaços de portar Déu al món i el món a Déu.

Com a resultat del treball del Sinode dels bisbes de 2006 el Papa Benet escrivia l'Exhortació post sinodal *Sacramentum caritatis* i en ella deia que «L'espiritualitat sacerdotal és intrinsecament eucarística. La llavor d'aquesta espiritualitat ja es troba en les paraules que el Bisbe pronuncia en la litúrgia de l'Ordenació: «Rep l'ofrena del poble sant per presentar-la a Déu. Considera el que realitzes i imita el que commemores, i conforma la teva vida amb el misteri de la creu del Senyor». El sacerdot, per donar a la seva vida una forma eucarística cada vegada més plena, ja en el període de formació i després en els anys successius, ha de dedicar temps a la vida espiritual. Està cridat a ser sempre un autèntic cercador de Déu, romanent al mateix temps proper a les

²⁴ 1 d'abril de 2010.

²⁵ Cf. DMVD, 11.

²⁶ Mt, 18,20

preocupacions dels homes. Una vida espiritual intensa li permetrà entrar més profundament en comunió amb el Senyor i l'ajudarà a deixar-se guanyar per l'amor de Déu, essent el seu testimoni en totes les circumstàncies, encara que siguin difícils i ombrívoles. Per això, juntament amb els Pares del Sinode, recomano als sacerdots «la celebració diària de la santa Missa, tot i que no hi hagués participació de fidels». Aquesta recomanació està d'acord abans de res amb el valor objectivament infinit de cada Celebració eucarística; i, a més, està motivat per la seva singular eficàcia espiritual, perquè si la santa Missa es viu amb atenció i amb fe, és formativa en el sentit més profund de la paraula, doncs promou la configuració amb Crist i consolida al sacerdot en la seva vocació.»²⁷

Un exemple concret d'espiritualitat litúrgica: La Pregària eucarística IV.

El Papa Francesc en la Carta Apostòlica de conclusió de l'any de la misericòrdia ens fa prestar especial atenció a la Pregària Eucarística IV²⁸. Un text molt ric, que es manté dins de la tradició romana on per exemple l'epiclesi consecratòria se situa abans del relat de la institució. Fou composta, seguint l'exemple de la tradició antioquena, amb la idea d'exposar, abans del relat de la consagració, tota l'economia de la salvació de manera detallada i alhora sintètica. Si en el prefaci propi s'alaba a Déu en si mateix per la creació; abans de l'epiclesi consecratòria es desplega en una llarga pregària, tota la història de la salvació, des de la creació de l'home fins a l'encarnació, el misteri pasqual i la Pentecosta. Amb un estil marcadament bíblic presenta un dens contingut teològic i un llenguatge clar i solemne. Tres cops fa servir l'expressió Pare sant i cinc la de Pare; això li dona una entonació filial i afectiva particular. En aquest text l'acció de gràcies té un paper molt important. En la primera part del prefaci es dona plena expressió a la lloança de Déu Pare creador i s'uneix la glorificació de Déu en la seva majestat transcendent i en l'economia salvadora. No parla tant del que Déu ha fet com qui és en si mateix, l'únic Déu sant, viu i etern; fent servir dos conceptes tradicionals en l'acció de gràcies jueva com son la llum i la vida. Conclòs el sanctus s'evoca la història de la salvació, és evocada com una llarga projecció de les meravelles de Déu animada per l'acció de gràcies i la lloança al Pare sant. Té com a temes fonamentals la crida universal a la salvació, l'atracció de tots els homes pecadors al retorn a Déu que els crida anticipant-los la seva gràcia mitjançant aliances successives. Déu insisteix amb Noé, Abraham, Isaac, Jacob, David etc en oferir als homes la seva salvació i alhora prepara la plenitud de la redempció. Déu en aquest text es mostra extremadament misericordiós, un Déu que no es resigna a les negatives successives de l'home, diguem que no para fins que fa arribar la salvació a l'home i aquest la reconeix en el seu Fill fet home. Un text en perfecta sintonia amb el que repeteix el Papa Francesc «Déu no es cansa mai

²⁷ *Sacramentum Caritatis*, 80.

²⁸ *Misericordia et misera*, 5.

de perdonar; som nosaltres els qui ens cansem d'acudir a la seva misericòrdia.»²⁹ Tant va estimar el Pare al món que envià al seu fill unigènit i salvador, és a dir dos títols que estableixen la seva relació amb el Pare i amb els homes. La litúrgia en aquest text ens convida a conformar-nos a Crist en el seu amor al Pare i per Ell a tots els homes. Crist ens és mostrat a semblança nostra, llevat del pecat, com ens diu la Carta als Hebreus «No tenim pas un gran sacerdot incapaç de compadir-se de les nostres febleses: ell, de manera semblant a nosaltres, ha estat provat en tot, encara que sense pecar. Per tant, acostem-nos confiadament al tron de la gràcia de Déu, perquè es compadeixi de nosaltres, ens mostri el seu favor i ens concedeixi, quan sigui l'hora, l'ajuda que necessitem.»³⁰ La vinguda de Crist és l'acompliment de la profecia d'Isaïes quan diu «L'Esperit del Senyor Déu reposa sobre meu, perquè el Senyor m'ha ungit. M'ha enviat a portar la bona nova als pobres, a curar els cors abatuts, a proclamar als captius la llibertat i als presos el retorn de la llum.» L'acció de gràcies evoca la seva passió salvadora que és victòria sobre la mort i l'obra redemptora s'acaba amb l'Esperit Sant enviat per Crist ressuscitat i pujat al cel amb el Pare. L'Esperit es defineix com el primer do, és a dir garantia i bestreta dels dons que rebrem a la vida eterna.

Ens recorda el Papa Francesc que en aquesta pregària eucarística tenim un himne a la misericòrdia de Déu, una súplica urgent que realitza el prevere per a implorar la participació en la vida eterna que enllaça perfectament amb l'oració invocant la pau i l'alliberament del pecat després del Parnostre, el signe de la pau que es dona com a expressió de fraternitat i d'amor recíproc la part on cada moment de la celebració està referit a la misericòrdia de Déu.³¹ En l'Eucaristia la misericòrdia es fa present, és la presència real de la Paraula feta carn en el memorial del Senyor. Aquests dies celebrarem de nou amb profunditat el misteri de la passió, mort i resurrecció del Fill de Déu, de la Paraula feta home i dedicarem el Dijous Sant a tenir ben present que estimant-nos fins a l'extrem ens deixà el seu memorial per estar entre nosaltres cada dia fins a la fi dels temps, fins que torni. «Ser Eucaristia. Que aquest sigui, precisament, el nostre constant anhel i compromís, perquè l'ofertament del cos i la sang del Senyor que fem en l'altar vagi acompanyat del sacrifici de la nostra existència. Cada dia el Cos i la Sang del Senyor ens comunica l'amor llure i pur que ens fa ministres dignes de Crist i testimonis de la seva alegria. És el que els fidels esperen del sacerdot.»³² Deia el Papa Benet XVI que «Amb l'Eucaristia el cel ve a la terra, el matí de Déu descendeix al present i el temps és com abraçat per l'eternitat divina.»³³

²⁹ EG, 3.

³⁰ He 5,15-16.

³¹ MM 5.

³² Benet XVI Homilia Corpus 11 de juny de 2009.

³³ Benet XVI Homilia Corpus 11 de juny de 2009.

La pràctica de l'espiritualitat litúrgica: Els Sagraments de guarició i conversió.

Tota la litúrgia esdevé instrument de misericòrdia però fonamentalment destaca el Papa Francesc els sagraments de guarició. «En tota la vida sacramental la misericòrdia se'ns dona en abundància»³⁴ Si el sagrament d'ingrés a l'Església, el baptisme, incorpora al batejat a la comunió en l'Església com a comunitat de vida i amor, és el sagrament del perdó dels pecats el qui acudeix al nostre auxili i quan anem necessitant d'una actualització d'aquest perdó, donades les febleses humanes. Neix així el sagrament de la penitència, vertader refugi dels pecadors, que tots som, que ens allibera de les càrregues que portem i on experimentem de forma immediata, concreta i directa la misericòrdia de Déu, un sagrament de conversió:

«Se'l denomina sagrament de conversió perquè realitza sacramentalment la crida de Jesús a la conversió (cf Mc 1,15), el retorn al Pare (cf Lc 15,18) del que l'home s'havia allunyat pel pecat.»³⁵

Crisis del sagrament de la penitència.

Un sagrament que en aquests darrers anys s'ha vist afectat per una crisi en la seva pràctica. Si hi ha un sagrament al que en les darreres dècades s'hagi associat a la paraula crisis aquest és el de la penitència. Probablement siguin diversos i complexos els factors que hi han portat, entre ells l'enterboliment del concepte de culpa en la nostra societat i un cert relativisme moral, potser en algun moment una mala praxis en la seva aplicació o com a mínim confosa. El radical viratge de la cultura moderna que ha portat a difuminar la idea de Déu ha propiciat alhora una forta pèrdua del sentit del pecat, s'hi uneix una cursa per la recerca del plaer i el benestar per damunt de tot. La crisi d'aquest sagrament comporta una crisi interna de ruptura amb Déu i amb la comunitat eclesial. Com afrontar-lo per part del prevere ha estat un tema àmpliament tractat pel Papa Francesc, així a la Butlla de convocatòria de l'any de la misericòrdia escriu: «Mai em cansaré d'insistir que els confessors siguin un veritable signe de la misericòrdia del Pare. Ser confessor no s'improvisa. S'arriba a ser-ho quan, abans de res, ens fem nosaltres penitents a la recerca de perdó. Mai oblidem que ser confessor significa participar de la mateixa missió de Jesús i ser signe concret de la continuïtat d'un amor diví que perdona i que salva. Cadascun de nosaltres ha rebut el do de l'Esperit Sant per al perdó dels pecats, d'això som responsables. Cap de nosaltres és amo del Sagrament, sinó fidel servidor del perdó de Déu. Cada confessor haurà d'acollir als fidels com el pare en la paràbola del fill pròdig: un pare que corre a la trobada del fill malgrat hagués dilapidat els seus béns. Els confessors estan destinats a abraçar aquest fill penedit que torna a casa i a manifestar-li l'alegria per haver-

³⁴ MM 5.

³⁵ CEC 1423.

lo rebut. No es cansaran de sortir a la recerca també de l'altre fill que es va quedar fora, incapaç d'alegrar-se, per explicar-li que el seu judici sever és injust i no té cap sentit davant la misericòrdia del Pare que no coneix límits. No faran preguntes impertinents, sinó com el pare de la paràbola interrompran el discurs preparat pel fill pròdig, perquè seran capaços de percebre en el cor de cada penitent la invocació d'ajuda i la súplica de perdó. En fi, els confessors estan anomenats a ser sempre, a tot arreu, en cada situació i malgrat tot, el signe de la misericòrdia.»³⁶ El sagrament del perdó respon avui com ahir a una profunda necessitat, és una obra de misericòrdia alhora per qui el rep com per tota la comunitat eclesial.

Escrivia el beat Pau VI: «"Convertiu-vos i creieu en l'Evangelí", ens sembla que hem de repetir avui aquestes paraules del Senyor, en els moments en què clausurat el Concili ecumènic Vaticà II l'Església continua el seu camí amb pas més decidit. D'entre els greus i urgents problemes que es plantegen a la nostra sol·licitud pastoral, es troba, i no en últim lloc, el de recordar als nostres fills i a tots els homes d'esperit religiós del nostre temps el significat i la importància de la penitència. Ens sentim moguts a això per la visió més rica i profunda de la naturalesa de l'Església i de les seves relacions amb el món que la suprema Assemblea ecumènica ens ha ofert en aquests anys.»³⁷

En una audiència general l'any 2014 el Papa Francesc deia que: «El sagrament de la Reconciliació és un sagrament de guarició. Quan jo vaig a confessar-me és per sanar-me, guarir la meua ànima, sanar el cor i alguna cosa que vaig fer i no funciona bé. La imatge bíblica que millor ho expressa, en el seu vincle profund, és l'episodi del perdó i de la curació del paralític, on el Senyor Jesús es revela al mateix temps metge de les ànimes i dels cossos (cf. Mc 2, 1-12; Mt 9, 1-8; Lc 5, 17-26). El sagrament de la Penitència i de la Reconciliació brolla directament del misteri Pascual. En efecte, la mateixa tarda de la Pasqua el Senyor s'apareix als deixebles, tancats en el cenacle, i, després de dirigir-los la salutació «Pau a vosaltres», va alenar sobre ells i va dir-los: «Rebeu l'Esperit Sant; als qui els perdoneu els pecats, els queden perdonats» (Jn 20, 21-23). Aquest passatge ens descobreix la dinàmica més profunda continguda en aquest sagrament. Abans que res cal tenir present el fet que el perdó dels nostres pecats no és alguna cosa que puguem donar-nos nosaltres mateixos. Jo no puc dir: em perdono els pecats. El perdó es demana, es demana a un altre, i en la Confessió demanem el perdó a Jesús. El perdó no és fruit dels nostres esforços, sinó que és un regal, és un do de l'Esperit Sant, que ens omple de purificació, de misericòrdia i de la gràcia que brolla incessantment del cor obert de bat a bat de Crist crucificat i ressuscitat. En segon lloc, ens recorda que només si ens deixem reconciliar en el Senyor Jesús amb el Pare i amb els germans podem estar veritablement en pau. I això ho hem sentit tots en el cor

³⁶ *Misericordiae Vultus*, 12.

³⁷ Constitució apostòlica *Paenitemini*.

quan anem a confessar-nos, amb un pes a l'ànima amb una mica de tristesa; i quan rebem el perdó de Jesús estem en pau, amb aquesta pau de l'ànima tan bella que només Jesús pot donar, només Ell.³⁸» El primer pas és «reconèixer el propi pecat, és més, anant encara més a fons en la consideració de la pròpia personalitat reconèixer-se pecador, capaç de pecat i inclinat al pecat, és el principi indispensable per tornar a Déu.»³⁹

Ens diu la Constitució Dogmàtica *Lumen Gentium* del Concili Vaticà II sobre aquets sagraments que «Els qui s'acosten al sagrament de la penitència obtenen de la misericòrdia de Déu, el perdó de l'ofensa que li han fet i al mateix temps es reconcilien amb l'Església per la ferida que li han causat en pecar; alhora aquesta Església els ajuda a convertir-se amb l'amor, l'exemple i les pregàries. Amb la sagrada unció dels malalts i l'oració dels preveres tota l'Església encomana els malalts al Senyor sofrent i glorificat, perquè els alleugi i els salvi (cf. Jm 5,14-16); més encara, els exhorta a associar-se lliurement a la passió i mort del Crist (cf. Rm 8,17; Col 1,24; 2Tm 2,11-12; 1Pe 4,13) perquè així contribueixin al bé del Poble de Déu.»⁴⁰

«En el Sagrament del Perdó, Déu mostra la via de la conversió cap a ell, i ens convida a experimentar de nou la seva proximitat. És un perdó que s'obté, abans que res, començant per viure la caritat. Ho recorda també l'apòstol Pere quan escriu que «l'amor cobreix la multitud dels pecats» (1 P 4,8). Només Déu perdona els pecats, però vol que també nosaltres estiguem disposats a perdonar als altres, com ell perdona les nostres faltes: «Perdona les nostres ofenses, com també nosaltres perdonem als qui ens ofenen» (Mt 6,12). Quina tristesa cada vegada que ens quedem tancats en nosaltres mateixos, incapaços de perdonar. Triomfa el rancor, la ràbia, la venjança; la vida es torna infeliç i s'anul·la l'alegre compromís per la misericòrdia.»⁴¹ La penitència és un sagrament per fer present ministerialment la misericòrdia de Déu vers als homes i dones que volen reconciliar-se amb Déu i reclamen una nova oportunitat de conversió per part de Déu que no es cansa mai de perdonar.

La Paraula font de tota espiritualitat.

Crist és la Paraula feta carn per la nostra salvació. La Paraula de Déu i la seva escolta són la font de l'espiritualitat. Déu ens parla per mitjà de la seva Paraula. La mateixa distribució de les lectures dominicals i ferials ens proposa un recorregut a través de la història de la salvació i aïhora tenim la possibilitat d'accedir directament a la Paraula a través de l'exercici de la lectio divina.

³⁸ Audiència general, 19 de febrer de 2014.

³⁹ Sant Joan Pau II Exhortació apostòlica post-sinodal *Reconciliatio et Paenitentia*, 13.

⁴⁰ LG, 11.

⁴¹ MM, 8.

Sempre cal insistir en l'exigència d'un acostament orant al text sagrat com a factor fonamental de la vida espiritual de tot creient, en particular amb la pràctica de la *lectio divina*⁴². La Paraula de Déu és a la base de tota espiritualitat autènticament cristiana. Això afirma la Constitució dogmàtica *Dei Verbum*: que «Tots els fidels [...], s'acostin de bon grat al mateix sagrat text, tant per mitjà de la sagrada litúrgia farcida d'expressions divines, com pel camí de la lectura piadosa, o per instruccions adaptades a aquesta finalitat i per d'altres mitjans, que ara lloablement s'estenen arreu amb l'aprovació i la protecció dels pastors de l'Església. Recordin, però, que l'oració ha d'acompanyar la lectura de la Sagrada Bíblia.» La reflexió conciliar pretenia reprendre la gran tradició patristica, que ha recomanat sempre acostar-se a l'Esriptura en diàleg amb Déu. Com diu sant Agustí: «La teva pregària és un col·loqui amb Déu. Quan llegeixes, Déu et parla, quan preguntes, parles tu a Déu.»⁴³

La lectio divina: Aproximació a la veu de Déu que ens parla.

La Paraula de Déu és una Paraula que s'adreça personalment a cada un, però també és una Paraula que construeix comunitat, que construeix Església. Per tant, hem d'apropar-nos al text sagrat en la comunitat eclesial. Per això, en la lectura orant de la Sagrada Esriptura, el lloc privilegiat és la litúrgia, especialment l'Eucaristia, en la qual, celebrant el cos i la sang de Crist en el Sagrament, s'actualitza en nosaltres la Paraula mateixa. D'alguna manera, la lectura orant, personal i comunitària, s'ha de viure sempre en relació amb la celebració eucarística. La lectura orant personal i comunitària prepara, acompanya i aprofundeix el que l'Església celebra amb la proclamació de la Paraula en l'àmbit litúrgic. Una major atenció a la *lectio divina*, que és veritablement «capaç d'obrir al fidel no només el tresor de la Paraula de Déu, sinó també de crear el trobament amb Crist, Paraula divina i vivent».⁴⁴ Podem recordar breument quins són els passos fonamentals: es comença amb la lectura (*lectio*) del text, que suscita la qüestió sobre el coneixement del seu contingut autèntic: Què diu el text bíblic en si mateix. Sense aquest moment, es corre el risc que el text es converteixi només en un pretext per a no sortir mai dels nostres pensaments. Segueix després la meditació (*meditatio*), en la qual la qüestió és: Què ens diu el text bíblic a nosaltres. Aquí, cada un personalment, però també comunitàriament, ha de deixar-se interpel·lar i examinar, perquè no es tracta ja de considerar paraules pronunciades en el passat, sinó en el present. S'arriba successivament al moment de la pregària (*oratio*), que suposa la pregunta: Què diem nosaltres al Senyor com a resposta a la seva Paraula. L'oració com a petició, intercessió, agraïment i lloança és la primera manera amb què la Paraula ens canvia. Finalment, la *lectio divina*

⁴² Cf. *Verbum Domini*, 86 i 87.

⁴³ *Enarrationes in Psalmos*, 85, 7: PL 37, 1086.

⁴⁴ Missatge final del Sinode sobre la Paraula, III, 9.

conclou amb la contemplació (*contemplatio*), durant la qual acceptem com a do de Déu la seva mirada en jutjar la realitat, i ens preguntem; Quina conversió del pensament, del cor i de la vida ens demana el Senyor. La *lectio divina* no acaba el seu procés fins que no s'arriba a l'acció (*actio*), que mou la vida del creient a convertir-se en do per als altres per la caritat. La importància de la lectura personal de l'Esriptura com a pràctica per acostar-nos a la Paraula, deixar-nos sorprendre cada dia per la veu de déu que ens parla. Diu el Papa Francesc: «Déu és el Déu de les sorpreses, sempre ens sorprèn, sempre, sempre. Llegim l'Evangeli i trobem una sorpresa després d'una altra. Jesús ens sorprèn perquè arriba abans que nosaltres: ens espera abans, ens estima abans, quan nosaltres el busquem. Ell ja ens està buscant. Com diu el profeta Isaïes o Jeremies, no recordo bé: Déu és com la flor de l'ametller, que floreix abans de la primavera. És el primer, sempre el primer, sempre ens espera. I aquesta és la sorpresa. Moltes vegades busquem a Déu aquí i Ell ens està esperant allà. I ara anem a l'espiritualitat del clergat diocesà. Sacerdot contemplatiu, però no com un que està a la cartoixa, no em referia a aquesta contemplació. El sacerdot ha de tenir contemplació, capacitat de contemplació tant de Déu com dels homes. És un home que mira, que omple els seus ulls i el seu cor amb aquesta contemplació: amb l'Evangeli davant Déu, i amb els problemes humans davant els homes. En aquest sentit ha de ser contemplatiu. No cal confondre's: el monjo és una altra cosa. Però, on està el centre de l'espiritualitat del sacerdot diocesà? Diria que en la «diocesanitat». És a dir tenir la capacitat d'obrir-se a la diocesanitat. L'espiritualitat d'un religiós, per exemple, és la capacitat d'obrir-se a Déu i als altres en la comunitat: tant la més petita com la més gran de les congregacions. En canvi, l'espiritualitat del sacerdot diocesà és obrir-se a la diocesanitat.»⁴⁵

Paraula celebrada: la homilia.

Escriu el Papa Francesc que «La Bíblia és la gran història que narra les meravelles de la misericòrdia de Déu. Cada una de les seves pàgines està impregnada de l'amor del Pare que des de la creació ha volgut imprimir en l'univers els signes del seu amor. L'Esperit Sant, a través de les paraules dels profetes i dels escrits sapiencials, ha modelat la història d'Israel amb el reconeixement de la tendresa i de la proximitat de Déu, malgrat la infidelitat del poble. La vida de Jesús i la seva predicació marquen de manera decisiva la història de la comunitat cristiana, que entén la pròpia missió com a resposta al mandat de Crist de ser instrument permanent de la seva misericòrdia i del seu perdó (cf. Jn 20,23). Per mitjà de la Sagrada Esriptura, que es manté viva gràcies a la fe de l'Església, el Senyor continua parlant a la seva Esposa i li indica els camins a seguir, perquè l'Evangeli de la salvació arribi a tothom. Desitjo vivament que la Paraula de Déu se celebri, es conegui i es difongui cada vegada més, perquè ens ajudi a comprendre millor el misteri de l'amor

⁴⁵ Caserta 26 de juliol de 2014.

que brolla d'aquesta font de misericòrdia. Ho recorda clarament l'Apòstol: «Tota Escriptura és inspirada per Déu i és útil per ensenyar, convèncer, corregir, i educar en el bé» (2 Tm 3,16).»⁴⁶ Cal destacar la importància de la Paraula en la celebració eucarística dominical, fer-se ressò de que en cada eucaristia assistim i tenim l'oportunitat d'establir un vertader diàleg entre Déu i el seu poble, com al llarg de tota la història de la salvació Déu guià i parlà a Israel. La seva Paraula es fa nostra i les nostres inquietuds i neguits tenen ressò en la seva Paraula. Aquí el paper del prevere com a intèrpret i canal de comunicació de la paraula amb els fidels a través de l'homilia. El Papa Francesc ha parlat de les homilies en la seva Exhortació apostòlica *Evangelii gaudium*. L'homilia és la pedra de toc per avaluar la proximitat i la capacitat de **trobada d'un Pastor amb el seu poble**⁴⁷. La **predicació purament moralista o adoctrinadora**, i també la que es converteix en una classe d'exegesi, redueixen la comunicació entre cors que es dóna en l'homilia i que ha de tenir un caràcter gairebé sacramental⁴⁸. (142) El predicador necessita **també posar una orella al poble**, per descobrir el que els fidels necessiten escoltar. Un predicador és un contemplatiu de la Paraula i també un contemplatiu del poble. (154)

El Papa Francesc convida als preveres a preparar-se les homilies perquè «en l'homilia, la veritat va de la mà de la bellesa i del bé. No es tracta de veritats abstractes o de freds sil·logismes, perquè es comunica també la bellesa de les imatges que el Senyor utilitzava per estimular a la pràctica del bé. La memòria del poble fidel, com la de Maria, ha de quedar curulla de les meravelles de Déu. El seu cor, esperançat en la pràctica alegre i possible de l'amor que se li va comunicar, sent que tota paraula en l'Escriptura és primer do abans que exigència.»⁴⁹ «Que important és l'*homilia*, perquè el cor dels creients vibri davant la grandesa de la misericòrdia. Recomano molt la preparació de l'homilia i la cura de la predicació. Ella serà tant més fructuosa, com més hagi experimentat el prevere en si mateix la bondat misericordiosa del Senyor. Comunicar la certesa que Déu ens estima no és un exercici retòric, sinó condició de credibilitat del propi sacerdot. Viure la misericòrdia és el camí segur perquè ella arribi a ser veritable anunci de consolació i de conversió en la vida pastoral. L'homilia, com també la catequesi, ha d'estar sempre sostinguda per aquest cor que batega de la vida cristiana.»⁵⁰

L'ofici diví o litúrgia de les hores fonament i font d'espiritualitat.

En la genuïna tradició cristiana l'Ofici Diví és una acció de l'Església particular, i la recitació privada del mateix no va sorgir sinó quan l'Ofici de les esglésies va haver d'assimilar-se a l'Ofici monàstic. El sacerdot està obligat a l'Ofici diví no

⁴⁶ MM, 7.

⁴⁷ EG, 136.

⁴⁸ EG, 142.

⁴⁹ EG, 154.

⁵⁰ MM, 6.

només per la seva ordenació sagrada, que posa en ell una especial destinació al culte i a la intercessió, sinó per la seva pertinença a una Església determinada. L'obligació de resar tot l'Ofici Diví cada dia neix de la vida monàstica, dedicada fonamentalment a l'oració i al treball i no tant al ministeri pastoral. Sobre els preveres i l'Ofici Diví, és sens dubte a partir del Concili Vaticà II quan s'inicia una restauració i una renovació de gran importància. Per la constitució conciliar *Sacrosanctum Concilium*, l'Ofici és la veu de l'Església que parla amb el seu Espòs, i és la veu de Crist amb el seu Cos dirigida al Pare⁵¹. El subjecte propi de l'Ofici és el sacerdot⁵² però també «els fidels que preguen amb el sacerdot en la forma establerta»⁵³; d'aquí les recomanacions a la participació dels laics. L'Ordenació General de la Litúrgia de les Hores afirma que l'Ofici Diví és l'oració del Poble sacerdotal, que així s'expressa i manifesta a l'Església, reunida en oració per l'Esperit Sant. Per un «mandat especial», els ministres ordenats han de celebrar les Hores, i «se'ls confia l'Ofici de tal manera que hauran de celebrar-lo fins i tot quan no participi el poble»⁵⁴ perquè en l'Ofici Diví trobaran l'aliment de la seva pròpia vida espiritual i pastoral. Correspon al ministeri de la representació de Crist Cap enmig de la comunitat cristiana no només en la presidència de l'assemblea eucarística, sinó també encapçalant la Litúrgia de les Hores, garantint així la eclesialitat de la pregària dels fidels, i assegurant també, quan aquests no estan presents, la perdurabilitat i permanència de l'oració de Crist, l'expressió litúrgica de la qual és de seu la funció de tot el Cos eclesial.

L'obligació de celebrar l'Ofici Diví és presentada en en termes molt més positius i matisats que en normes anteriors de l'Església. «L'obligació de celebrar tots els dies el curs íntegre de la Litúrgia de les Hores vincula als bisbes, preveres i diaques que aspiren al presbiterat i que han rebut de l'Església el mandat de fer-ho quan sigui possible, als moments del dia que corresponguin. Abans de res, donaran la importància que els és deguda a les Hores que vénen a constituir el nucli d'aquesta Litúrgia, és a dir, les Laudes del matí i les Vespres; i es guardaran d'ometre-les si no és per causa greu. Cal fer amb fidelitat l'Ofici de lectura, que és principalment una celebració litúrgica de la Paraula de Déu i en la que especialment s'uneixen litúrgia i Paraula; complint així cada dia amb el deure, que concerneix als preveres amb particular raó, d'acollir en els seus propis cors la Paraula de Déu, amb la que creixem en la perfecció de deixebles del Senyor i assaborim més a fons les insondables riqueses de Crist. Per santificar millor el dia en la seva totalitat, cal prendre també amb summe interès el recitat de l'Hora intermèdia i les Completes, amb qué es corona íntegrament l'Opus Dei i ens encomanem a Déu abans d'acabar el dia.

⁵¹ SC, 83-84.

⁵² SC, 85-87.

⁵³ SC, 84.

⁵⁴ Ordenació General de la Litúrgia de les Hores, 28-30.

En aquesta norma apareix perfectament ressituat la relació amb el ministeri sacerdotal de la Litúrgia de les Hores, que de seu és funció pròpia de tot el poble sacerdotal cristià. La renovació pastoral de l'Ofici Diví ve, doncs, no de l'abandó de la seva pràctica, o de la seva relegació crònica a l'àmbit privat, sinó de la seva assimilació personal espiritualment progressiva, i de l'esforç per associar al poble a l'oració litúrgica de l'Església.

Al document *De institutione liturgica in Seminariis*, de 1979 de la Sagrada Congregació per a l'Educació Catòlica; la litúrgia de les Hores s'integra amb tota claredat en l'ideal d'una vida plenament sacerdotal; es recomana vivament la seva celebració comunitària i solemne, especialment en diumenges i festes; i s'encareix la preparació personal i comunitària, doctrinal i pràctica, dels qui han rebut el mandat de celebrar al complet la Litúrgia de les Hores. També el Codi de Dret Canònic inspirant-se en els documents conciliaris i postconciliaris, defineix la funció de la Litúrgia de les Hores com l'acció de l'Església, que així exerceix la funció sacerdotal de Crist. I en aquest marc netament sacerdotal, assenyala als ministres sagrats i a d'altres que han assumit aquest mandat l'obligació de celebrar la Litúrgia de les Hores, i convida a tots els fidels a que hi participin.⁵⁵

El prevere té una clara funció orant en l'Església. Així el Sinode dels Bisbes de 1971, ens ensenya que el ministeri sacerdotal del Nou Testament «fa sacramentalment present a Crist», és a dir, «fa present a Crist, cap de la comunitat, en l'exercici de la seva obra de redempció humana i de perfecta glorificació de Déu». Aquesta representació sacramental de Crist, precisament representat com a cap de la comunitat, es realitza no solsament en l'Eucaristia i en altres funcions sacramentals i pastorals, sinó també en la celebració, tot sol o amb el poble, de la Litúrgia de les Hores. L'oració presbiteral de l'Ofici Diví és sempre pregària sacerdotal, oració realitzada *in persona Christi et in nomine Ecclesiae*. La veu del sacerdot que, amb el poble o sense ell, celebra les Hores, és veu de Crist, és veu de l'Església sencera, sigui visible o no aquesta en la comunitat cristiana. La plenitud del signe litúrgic reclama en l'Ofici Diví la presència de la comunitat, que ha de ser pastoralment convocada i preparada. I l'assemblea litúrgica, perquè sigui veritable manifestació de l'Església, no ha de ser com un cos acéfal, sinó com un poble congregat i presidit per aquells pastors establerts per l'Esperit per fer-lo present, és a dir, per fer visible i audible a Crist. El ministeri sacerdotal del prevere, en l'aspecte litúrgic, no es limita a l'eucaristia i als sacraments, sinó que ha d'estendre's, en forma de pregària, a totes les hores del dia ja que les lloances i l'acció de gràcies que dirigim a Déu en la celebració eucarística, els preveres les estenen a les diverses hores del dia amb l'Ofici Diví, mitjançant el qual preguen a Déu en

⁵⁵ CIC, 276/3, 1173-1175.

nom de l'Església i en favor de tot el poble a ells encomanat, fins i tot en favor de tot el món.

Els aspectes principals que estan compresos en aquesta realitat de fe són múltiples. La pregària del sacerdot és ofici diví, és acció sagrada, servei litúrgic, celebració dels divins misteris, fins i tot quan es realitza individualment per falta de poble. L'Ofici diví és ministeri del sacerdot. No són, doncs, les Hores litúrgiques una ajuda espiritual optativa, una devoció particular i privada, que el sacerdot prendrà en la mesura en què l'ajudi; és un *munus sacerdotale*, un veritable ministeri pastoral i apostòlic, que el prevere ha de complir, almenys si vol complir amb el seu ofici; i que ha de complir bé. El sacerdot prega en nom de l'Església, i això en sentit no només jurídic, sinó més encara teològic. En efecte, l'Ofici Diví és funció sacerdotal de Crist que es perllonga a través de la seva Església, la qual sense parar lloa al Senyor i intercedeix per la salvació de tot el món⁵⁶. El prevere, en aquest sentit, no només ha de garantir la validesa de l'oració comuna de l'Església, sinó que ha de fer el que l'Església li demana de fer, i que sense ell no es faria. D'aquesta manera, el sacerdot prega l'Ofici diví no només com a particular, sinó veritablement com a home d'Església. Prega, concretament, com a home d'una Església determinada, i en la seva oració ha de trobar-se intencionalment present tota l'Església. «Als ministres sagrats se'ls confia de tal manera la Litúrgia de les Hores que cadascun d'ells haurà de celebrar-la fins i tot quan no participi el poble, amb les adaptacions necessàries al cas; doncs l'Església els habilita per a la Litúrgia de les Hores de manera que almenys ells assegurin de manera constant l'acompliment que és funció de tota la comunitat, i es mantingui així a l'Església sense interrupció l'oració de Crist»⁵⁷. El sacerdot prega per tota la creació. En l'ofrena de l'eucaristia, el prevere i el poble recullen la veu de tot el cosmos: «per la nostra veu les altres criatures», i procuren salvació «per a tothom» (Pregària eucarística IV). Doncs bé, també en l'Ofici Diví, estenent l'eucaristia a totes les hores del dia, l'Església, i concretament els sacerdots, preguen en favor del poble a ells encomanat, i fins i tot en favor de tot el món.

En la història de la litúrgia i de l'espiritualitat, el Concili Vaticà II serà recordat com aquell que va iniciar la restauració de la Litúrgia de les Hores com a oració de tot el Poble de Déu. En el Concili l'oració ministerial de l'Ofici Diví no és tant una obligació individual a complir amb un mandat, sinó alguna cosa molt més important: és la missió d'assegurar l'oració de la pròpia comunitat per la qual el ministre ha estat ordenat i consagrat. I aquesta missió, que sens dubte es compleix amb la recitació diària i completa de la Litúrgia de les Hores, s'orienta clarament al fet que la Litúrgia de les Hores es pregui i celebri com una veritable celebració eclesial, és a dir, amb el poble cristià reunit per l'Esperit de Jesús en assemblea d'oració.

⁵⁶ SC, 83.

⁵⁷ OGLH, 28.

Un moment espiritual fort en la litúrgia del Triduum Pasqual.

Estem a les portes de la gran celebració anual de la nostra fe, el Triduum Pasqual. Un moment oportú i escaient per fer realitat mitjançant la bellesa i la riquesa de la litúrgia que recorda i rememora la passió, mort i resurrecció de Crist la misericòrdia que mou el misteri de la redempció com la seva raó profunda. Destaquem tant sols un moment d'aquestes celebracions on Paraula i litúrgia s'uneixen ben expressivament. A la tarda del Dijous Sant, en la celebració del sopar del Senyor l'Evangeli de sant Joan ens presenta l'episodi del rentament de peus; Paraula i gest litúrgic esdevenen una sola i bella realitat. «Hi ha però una bellesa de la paraula de Déu que és la més gran de totes: la caritat. La caritat no és una alternativa a la paraula, a la saviesa, a la veritat. La caritat és l'origen i la finalitat, el significat més profund i sublim de la paraula de Déu. Perquè el Logos és Àgape. El Verb es va fer carn per expressar fins al fons que Déu és amor. Per això Jesús insereix el rentament dels peus en la litúrgia del sopar pasqual. Ho fa com a Mestre i Senyor, és a dir, per expressar i revelar la profunditat del seu ensenyament i de la seva autoritat divina. Trobant-se la comunitat dels apòstols reunida en la comunió de la pregària, de l'escolta de la paraula de Déu, per celebrar l'Aliança, «cantant amb agraïment salms, himnes i càntics de l'Esperit» (cf. Col 3,16), Jesús s'aixeca i es despulla com per revelar la bellesa essencial del seu Cos, que és la bellesa del servent de Déu, la veritat última de l'Evangeli i la màxima glòria del Senyor. I aquesta veritat i aquesta glòria es concentren en la misericòrdia de Déu que ve a rentar-nos els peus, a rentar el que tenim de més baix i més brut en el camí de la vida. Jesús s'aixeca per ajupir-se, per abaixar-se en la caritat misericordiosa que assumeix la cura de la nostra misèria. Jesús invita els apòstols i a cadascun de nosaltres a transmetre als altres el que ell ens dóna, el que ell és per nosaltres. Ens demana de fer això en memòria seva, com l'Eucaristia. Ens demana de ser misericordiosos tal com ell és misericordiós, per ser, a través d'ell, misericordiosos com el Pare. Misericordiosos com el Pare, misericordiosos com el Fill, misericordiosos com Déu. Això és la caritat.»⁵⁸

Molt bona Pasqua i moltes gràcies per la seva amable invitació i atenció.

⁵⁸ Homilia predicada pel P. Abat General de l'Orde Cistercenc Mauro-Giuseppe Lepori a Poblet el 27 de febrer de 2017.

